

TELEGRAFUL ROMANU.

Nr. 30. ANULU XX.

Sabiu, in 13/25 Aprilie 1872.

Telegrafulu este de două ori pre septemana: Duminică și Joi. — Prenumeratiunea se face în Sabiu la expeditor a foiei pre afara la c. r. posta cu bani gat'a prin scrisori francate, adresate către expeditor. Pretulu prenumeratiunei pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

tru celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și țeri străine pre anu 12 1/2 anu 6 fl. Inseratele se platescu pentru întâia ora cu 7 cr. sirulu, pentru a două ore cu 5 1/2 cr. și pentru a trei a repetire cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare*).

Avendu în vedere pregătirile, ce se facu pre-totindeni pentru alegerile deputatiloru la diet'a viitoare, care și în municipiulu nostru, alu Sibiului, s'au pus în lucrare prin adunarea scaunala de adi, și considerându ca cesiunea acest'a este prea importantă, decâtu că sa fimu cu nepăsare către ea; avemu onore a invita pre inteligenti'a română din întregu scaunulu Sibiului și Sibiulu la o adunare și întielegere, pre Joi în Septamân'a luminată ^{20 Aprilie} _{2 Maiu} a. c. în Sibiulu, în localulu Asociațiunei, la 3 ore dupa amedi.

Comunele române, că atari, suntu rogate, a-si trimite în deosebi alesii lor.

Sibiulu în 11/23 Aprilie 1872.

Cu consentiementulu clubulu activistiloru.

Dr. Ioanu Boreia,
advocatu.

Motivele și rezultatele passivității.

XI. Temerea noastră, cărei'a i-amu datu expresiune în numerulu precedente alu articulu nostru, ca mai greu va fi de a ne contielege cu „Gaz. Tr.“ — durere! s'a implinitu pre deplinu și mai curendu decâtu amu fi creditu — prin articulu „De pre malulu Dunarei“ în nr. 27 alu „Gaz. Tr.“ esita totu într'unu tempu cu exprimerea pre-simțulu nostru.

Dara mai mare durere simțimu, vedindu-ne prin Marele passivistu „de pre malulu Dunarei“ — provocati pre unu terenu, pre care noue în cele diece articule precedente ni-a succésu de a-lu evita cu scrupulositate.

Dara acum, dupa ce marele passivistu „de pre malulu Dunarei“ nu s'a multiamitu de a vedé în nr. 99 proxime trecutulu alu „Gaz. Tr.“ în miscările „activistiloru sabieni numai unu viscolu redicatu prin interese personale și confessionale, ei si acum, cându vré sa combata pre „Albin'a“ lovesce dupa vechiulu seu obicei, iera numai si numai pre Mitropolitulu Siagun'a, credindu, ca prin atari motive de atâtea ori practicate, i va succede din nou a mantui politic'a „inaugurata“ a passivității absolute, aru fi numai o lasitate din parte-ne, de a mai evita just'a noastră apărare chiaru și pre terenulu, pre care cu dea-sil'a ne tragu marii passivisti. Este adeca o aparițiune notorică, ca de câte ori, de vre-o siése ani încôce, s'a facutu din partea activistiloru vre-o propunere pentru apropierea opiniiloru divergenti, séu vre-o miscare pentru o înfratire a partidelor române — vre-o încercare de acțiune solidariă, jurnalele passivistiloru, că dintr'o comanda au navalitu asupr'a Mitropolitulu Siagun'a.

Cându scimu, ca Mitropolitulu Siagun'a de siése ani încôce, de cându passivistii s'au ruptu de către comitetulu permanentu alu națiunei, și au ocotritu acțiuni nationale unilaterali prin adunări de subscripțiuni, prin comitete separatistice și conferințe de partidă, s'a retrasu cu totulu dela politică, și dupa cum au luat chiaru și jurnalele passivistiloru notiția despre aceea, ca Mitropolitulu Siagun'a din respecte parte sanitarie, parte de disgustu, nu se ocupa nici cu jurnalistic'a română, și pôte nici chiaru de „Tel. Rom.“ care are redacțiunea sea responsabilă: ni se obrude întrebarea, ca: ôre ce mai au marii passivisti cu Mitropolitulu Siagun'a?

Întrebarea ast'a s'aru paré cam parodocsa, dara provocata de atâtea ori, și chiaru acum din partea marilor passivisti, e nu numai oportuna, dara deslegarea ei și neapăratu necesariă, că sa

*). Si dlu E. Macelariu ni tramite o invitare în același întielesu, pre carea acum credemu ca va fi de prisosu a o publică, dupa ce se publica acest'a.

vedemu apoi, ce argumente mai au passivistii pentru politic'a lor „inaugurata“.

Déca vremu sa aflâmu chei'a cea adeverata pentru deschiderea acestei întrebări, apoi suntemu necesitati chiaru și din punctulu de vedere alu autenticității, de a recurge tocmai la almarulu mariloru passivisti, carii nu voru poté denegă septulu constatatu prin actele istorice, ca dela 1848 până la 1865 și ei — passivistii — alaturea și fratiesce cu activistii au mersu sub conducerea lui Siagun'a în toate acțiunile nationale. Dara este totu deodată constatatu și aceea, ca — tota națiunea buciurosu și cu depline rezultate se conducea prin „Siagun'a“; — totu pre atunci marii passivisti nu încapău de „episcopulu și mai târziu Mitropolitulu neunitiloru din Ardélu“.

Amu face o istoria pré lunga, déca amu enară toate acele momente istorice, cari suntu apte de a justifică asertulu nostru, precum ca nu Mitropolitulu Siagun'a, dara Mitropolitulu neunitiloru suntu arborii, de care marii passivisti se facu ca nu vedu padurea nationale. Dara voru ajunge de a atinge aci numai pre acele, ce le cunôce și „Gazeta Tr.“ (de va fi de lipsa i vomu cită și numerii ei, în cari le-a constatatu), și nu suntu de totu străine nici pentru marele passivistu „de pre malulu Dunarei“ — quorum pars magna et ille fecit. — De aceea nu voru poté negă, ca pre cându Siagun'a se luptă în fruntea deputatiloru românilor pentru drepturi constitutionali, nationale bisericesci, între cari și pentru restaurarea mitropoliei române: pre atunci Vicariulu Selagiului Siulutiu provocă pre episcopulu Siagun'a sa tréca la unire că sa-lu faca Mitropolitulu alu românilor, iera pre alta parte alti patru din deputatiunea condusa de Siagun'a, secessionandu-se de acest'a facu tovarasia cu absolutismulu ultra-montanu alu cont. Thun și prelindu ca mitropolia se curvine numai greco-catoliciloru sub motivulu cunoscutu de — periclitatur... „santa unire“. — Pre cându mai departe Siagun'a introduce sinodalitatea constitutionale în biseric'a română: pre atunci „G. Tr.“ scrie, ca sinodele neunitiloru n'au nici o însemnatate, iera Mitropolitulu Blasiulu ingropă autonomi'a bisericei române prin subscrierea concordatulu, apoi prin pastoral'a suirei sele pre tronulu arhipastoralu (tiparita Bud'a 1851) provocă pre toti românii dela Tis'a până la Marea-négra și dela Carpati până la Balcanu și Pindu „la st'a unire cu maic'a noastră Rom'a“. — Pre cându Siagun'a se luptă pentru egal'a îndreptărire a bisericelor române cu cele-lalte religiuni recunoscute din țiera; pre atunci confratii nostri ultra-montani nu recedu dela privilegiile lor în cauzele matrimoniale micste fatia cu confratii lor neuniti; și pre cându Siagun'a aperi scôtele nationale pre basea principiulu și a reciprocității confessionale: pre atunci „Gaz. Tr.“ predica scôterea scôtelor de sub biserică, și Blasiulu de atunci *) respinge propunerile Sibiului pentru unu compromis interconfessionale pre basea reciprocității egale. — Pre cându pre de o parte tipografi'a nationale dela Blasiu eredita dela vechii Mitropolit se lasă deplinei ruine, iera vechiulu archivu alu bisericei române se întrebuinteaza de materialu locale, iera pre de alta parte Siagun'a redică o noua tipografia și o biblioteca nationale respectabile: pre atunci Blasiulu protesteaza la ministrulu Thun în contra tiparirii de cărți bisericesci și scolare la Sibiulu, sub cuventu, ca numai Blasiulu are privilegiu de a tipari cărți bisericesci și scolare pentru români, care privilegiu de altmintrea Blasiulu de atunci l'a fostu transpusu în dispozițiunea lui Thun. — Pre cându Siagun'a esoperéza, realizéza și înaintéza Asociațiunea pentru literatur'a și cultur'a poporulu român: pre atunci Blasiulu afla ca presidulu nu e bonu, ca n'a

*) Cu celu de acum inca nu scimu cum stâmu?

înfiintatu foia periodica a Asociațiunei (vorba sa fia), și de aceea treboie scosu neunitulu din presidulu. — Pre cându Siagun'a pretinde restaurarea mitropoliei ortodocse, Blasiulu redică protestulu în contra; și pre cându națiunea la an. 1861 și 1863 reintregesce comitetulu permanentu pentru conducerea trebilor nationali cu ambu Mitropolitii în frunte, pre atunci Blasiulu pretinde, ca nu mai e de lipsa comitetulu permanentu sub cuventu, ca națiunea e dejă inarticulata (pre harthia), iera „Gaz. Trans.“ anuncéa interdictulu, ca Mitropolitii români nu mai suntu competentu de a conchiamă congrese (baga séma că sa scape de Siagun'a, pentru ca gasi-se o Escelentia nouă, care schimbese reverend'a cu fraculu). Sa mai amintimu și legionulu de asemenea incidente mai particulari, precum e rapirea scôlei din Haliegu, secularisarea scôtelor grenicero din confiniulu regim. I și subordinarea lor deadreptulu sub ministerulu culturii, că nu cum-va sa capete și neunitii vre-un'a, — apoi proselitismurile ce întrecu pre cele armate de sub ep. Majoru etc. — Ba nu, pentru ca credemu, ca din cele îndigitate mai susu se va convinge și marele passivistu de pre malulu Dunarei, ca politic'a personale, și confessionale — nu o amu inventatu noi, cu atâtea mai putieau Mitropolitulu Siagun'a, pre care toate atentatele mai susu atinse nu l'au potutu conturbă de a scôte la cale toate cele ce i s'au incredintatu în cauzele nationale că și în cele bisericesci — până la an. 1865. —

Atunci — 1865 — Siagun'a, dupa cum scimu fu chiamatu la Domnitoriulu, nu dupa cum pretindu passivistii, spre a dá sfatu la fapte dejă complinite, ci dupa cum amu arêlatu și în art. VIII, spre a luă nemediata cunoscintia despre schimbarea sistemului politic, spre conformare.

Ast'a inse fu pentru Mitropolitulu unitiloru o vatemare prea mare în ambițiunea sea, ca nu elu — qui jovis et soror et uxor — ci „neunitulu“ avu onorea de a fi consideratu de primulu în națiunea română, pentru care cauza elu, sumutiatu „de pre malulu Dunarei“*), inaugură inca dela Valcele acea politica de rancore, cu care sa arate lumei, ca nu „neunitulu“, ci elu e chiamatu de a conduce politic'a nationale **).

Eata sorgentele „politicei nationale inaugurate“ — altcum chiamate și — politic'a passivității absolute! — Cumca în diet'a din Clusiu n'a intratu numai Mitropolitulu Siagun'a, ci dupa matura deliberare și cointielegere deplina și Mitropolitulu Siulutiu cu toti (audi dle de pre malulu Dunarei și întielege) cu toti ablegatii români, și cu regalistii, afara de cei trei regalisti din Viena, cari scrisera lui Kemény Ferencz, ca voru veni și ei la diet'a din Clusiu, iera Mitropolitiloru li se telegrafase, ca de nu voru poté veni la tempu, din caus'a departării, sa ispravésca cei de fatia, și ce voru face va fi bine facutu și pentru ei, — apoi afara de celu de pre malulu Barsei, care se scusase din respecte sanitarie (vôte de frigurile stégului lui Conrad Schmidt din 1848); mai

*) Vedi „Concordia“ 66-7.

**) Pre la an. 1866 unu jurnalistu ortodocsu, care și pre atunci cam cochétu cu passivistii, facu o escursiune la Blasiu, unde Mitropolitulu Siulutiu lu chiamă la cina. Dupa ce aci se politisara destulu încôce și incolo, în fine Mitropolitulu se întorce către ortodocsulu nostru, care i siedé la drépt'a cu următorea espectoratiune: ca nu pricepe de ce a chiamatu domnitoriulu pre Siagun'a la sine, și nu pre elu? ortodocsulu i reflectă, ca pôte de aceea, ca domnitoriulu a priori e siguru de loialitatea lui, pre cându pre Siagun'a trebuie sa-lu informede etc. atunci Siulutiu se întorce către can. F., și i dise: No! vomu arată, ca tréb'a sta tocmai de-a îndaratele.

Numele jurnalistulu nu-lu descoperimu, ca credemu, ca în interesulu istoricu jertfindu-si modesti'a, si-lu va descoperi odata elu însusi.

departe cunoscători totu marele passivisti „de pre malulu Dunarei“ lu, care impedează memorandumul, ce se otarise la adunarea din Belgrada din 1866 de a se subscrie de ambi Metropoliti, și de a se tramite prin Metropolitul Siagon'a la Vien'a, suntu fapte de prospeta memoria, și totusi marele passivisti „de pre malulu Dunarei“ are cutesanti'a de a dice, ca „Metropolitul Siagon'a i-a succesu de a amagi pre autonomisti români și de a-i trage in diet'a cea feudale din Clusiu. Dara pentru ce n'a mersu Intiepti'a Sea marele passivisti de pre malulu Dunarei la Clusiu, că sa-i impedece cu intieptiunea sea politica? nu ni spune, ci după ce scimu cu totii, ca elu a fostu acel'a, care și după diet'a din Clusiu, oficiosu și serbatorescu a laudatu uniunea, acum mai are curagiulu a strigă cu fariseulu: Multiamescu-ti Dómne, ca eu nu suntu unulu dintre acei'a, cari au intratu in diet'a cea feudale din Clusiu.

Iéta asiá dara cum se concatenéza desvoltarea unei politice de rivalitate, care impedece ori ce încercare de apropierea opiniunilor, și de o purcedere solidara, — politic'a, care altu cum se numesce, și politic'a passivității absolute.

Cum-ea la o atare politica au mai potutu concurge și alte circumstantie de malcontentie, și s'au potutu atrage și vre-o căti-va „cunetri și pseudo-veri ortodocsi“, cari că mici-passivisti au caratu și mai cara opa la mór'a Mariloru-passivisti, înainte dieloru nationali, — e lucru cu totulu secundariu.

Nu e nici o minune ca mariloru-passivisti li au succesu de a „amagi“ sub masc'a nationalismului, la o politica unilaterală, la politic'a inertiei, — a cărei conducători nu au alte motive, de cătu de acelea, de cari se folosescu numai cei ticăloșiti, ori arunca vin'a ce aru trebui sa o caute la sine insusi, pre unulu și pre altulu.

Intre astu-feliu de impregiurări Siagon'a, de care atâta ve impedeceți — vediendu — după cum inea la a. 1866 scrisese Metropolitul Siolutiu — ca caus'a nationale pâna atunci cu alâta pietate portata s'au smulsu despre terenulu ei legale — și s'a facutu obiectu de experimentări unilaterali, s'a retrasu dela atare actiuni de prevaricantia și de contrabanda, și marginindu-se pre terenulu celu mai angustu alo bisericeii seale, i au ascuratu autonomi'a prin lege și facia cu nór'a sistema politica, dovédindu prin acést'a, ca deca natiunea mergea și mai departe cu densulu, toemai asiá i aru fi succesu de a esoperá și ascurarea drepturiloru nationali.

Dar' devis'a pasivistiloru a fostu: decátu iétra Siagon'a sa secece laud'a vre-unui rezultatu — mai bine nu ni trebuie nimic'a. — Asiá e scorpionulu, cându se musca elu pre sine in códal —

Intr'a deveru! „Tel. Rom.“ a fostu unu profetu, cându înainte de acést'a cu vr'o căti-va ani a tiparitu următoarele cuvinte: „Deca acelu barbatu (Siagon'a) atunci (1865) aru fi redicatu steagulu opozitiunei passive, rivaliloru sei politici și bisericesci nu li aru fi remasu alt'a, decátu sa ridice ei insusi standardulu activității. Tine bine dlu meu! asertulu acést'a, e proprietate istorica, și nu va rămâne neconstatatu prin o s e m p l e n o u e!“

Si iétra! „Gaz. Tr.“, cărei'a i place d'a trece opozitionale pâna la cea mai absoluta pasivitate, — și care caracterisá mai ieri alalta-eri (nr. 22) pre activisti de tariitori după caruti'a gubernamentale — pentru — cum dice și Camiliu alu ei — niscari-va subventiuni: acum (in nr. 26) are acea naivitate de a marturisi, ca passivistii numai de fric'a confiscării și secularisării averiloru greco-catolice dela Blasiu, Oradi'a etc. celoru de o valóre de 3—4 milioane etc.“ n'au curagiulu de a trece la o politica opozitionale, — séu cu alte cuvinte — trebuie sa rămâna gubernamentali sub masc'a politiceii de pasivitate; — pre cându pre de alta parte marele — passivisti „de pre malulu Dunarei“, care in nr. 99 alu „Gaz.“ dice ca de vre-o 5 ani nu mai face politica și nu cetesce „Tel. Rom.“ (dóra de cându cu istori'a opinc...?) totu-si scóte din IX acéstui articlu (in care s'a arelatu passivistiloru numai dilem'a in care au cadiatu ei cu neconsecință passivității absolute, iétra principiile purcederei nóstre leamu arelatu repetiendu-le și in contin. X.) — scóte — dicu — marele passivisti de pre malulu Dunarei conclusiunea, ca cei dela „Tel. Rom.“ umbla cu „Albin'a“ sa intrântesca și sa puna regime (nu cum-va pre a lui Brateanu séu alui Pionono?)

Com-ca passivistii au fostu și auntu gubernam-

mentali rusiunsi (verschämt) și sub masca, o amu sciut'o și mai nainte de a o audi din gur'a passivistiloru dela Mercurea, cându au disu ca ei nu voru alta, decátu a face „unu servitiu frumosu gubernului“, dara cum-ca marii passivisti suntu și ultra-gubernamentali pâna la servilismulu denuntantiloru ordinari, recomandându-se pre sine prin aceea, ca „Telegrafulu“ cu ai sei voru sa restórne regimulu, nu amu credintu nice odata, de-sf atari capu-d'opere amu mai vedutu noi la ei și cu ocașiunea, cându prin Sabiiu cereau salvus-conductus in contr'a periculosiloru nationali.

Iétra dloru passivisti! care e și moralitatea politica „inaugurate“ altu-cum a passivității absolute!

In fine inca câte-ve cuvinte cu referință la întrebările marelui — passivistu din nr. 27. alu „Gaz. Tran.“

Unu proverbu dice, ca unu nebuu e in stare a pune mai multe întrebări, decátu sa le póta deslegá toti intiepti'i lumei, — iétra noi amu observatu și aceea, precum ca pasivistii in lips'a de argumente meritórie și positive pentru politic'a loru, se folosescu numai de banuili, esceptiuni și întrebări cu redicat'a.

Dara că sa nu créda marele pasivistu, ca noi amu inmarmoritu la ingeniósele lui întrebări, i dâmu la tóte numai unu respunsu:

Dupa ce voi — pasivistiloru — și mariloru passivisti! nu ne poteti spune și singuri nu sciti, ca unde veti ési cu politic'a pasivității, — după ce v'ati vedutu visulu cu ochii, ca de siése ani inócece n'ati scosu nimic'a alt'a la cale, decátu confusiune și scisiune, scaderi și pagube nationali, și după ce alegerile dietali stau la usia și e tempulu supremu de o purcedere solidaria: lasati-ve odata de o politica personale, coniecturale, poetica și de inertia, și ve puneti pre terenulu unei politice practice, — rezultatele voru justificá deca pasivitatea ori activitatea e politic'a cea ratională.

(Va urmă.)

Dev'a, in lun'a lui Apriliu 1872.

Domnule redactoru! Vi e prea cunoscutu, ca poporulu ortodocsu resarítenu din Dev'a insufletitu de credință in Ddiu și in sânt'a sea biserica, a inceputu inca cu atâta ani înainte de ast'a a-si zidi o sânta biserica, și in insufletirea acést'a a lui necugetându momentanu la midilócele, de cari dispune fatia cu o întreprindere atâtu de mare, a croita fundamentulu acelei sânte bisericeii într'o ast-feliu de marime, încátu cu mân'a pre anima potu marturisi înainte lui Ddiu și a lumei, ca de nu aru fi fostu pre lâng'a alti binefacatori, Escelenti'a Sea prea bunulu nostru Archiepiscopu și Metropolitu Andreiu, care parte prin sfaturi archieresci, parte prin întinderea de ajutore in mai multe renduri și in sume considerabile, — scie Ddiu, cându aru fi potutu aduce acést'a maréti'a zidire, că care póte ca in intrég'a nóstra Archidicesa nu este alt'a, in starea in care se afla astadi.

Vi spunu dreptu, ca in convingerea acést'a a mea me intaresce și mai multu darulu, ce l'a facutu Esc. Sea acum de curendu acestei sânte bisericeii, care e o dovéda noua despre iubirea și îngirgirea archierésca pentru fiii sei cei credinciosi.

Adeca intielegendu Esc. Sea nu spre putien'a sea mangaiere: cumca parochienii din Dev'a s'au apromisu a aduce zidirea cea noua a bisericeii loru in o stare că aceea, că la s. Pasci sa se póta tinea servitiulu ddiescu in trens'a, din caus'a acést'a s'a simtitu indemnatu prin gratiós'a sea harthia din 2 Februaru a. c. nr. pres. 142 nu numai a laudá intieniunea acést'a a fiiloru sei credinciosi din Dev'a, ci și a o remunerá prin o fapta archierésca, daruindu pre sém'a sânte bisericeii noue „Cartea Evangeliloru“, legata in catifea rosta și in frumsetiata cu cinc'i icóne in argintu auritu de Chin'a, in pretiu cam de 150 fl. v. a.

Cetindu-ni-se gratiós'a acést'a harthia archierésca, de par. prot. Ioanu Papiu in sinodulu parochialu extraordinariu din 5 Martiu a. c., și vediendu poporulu adunatu in sinodu darulu acést'a in adeveru archierescu, atâta se insufleti, încátu si acelu individu pâna aci indiferentu fú forte miscatu și resuscitatu a sprigini lucrarea mai departe a edificării după potinția, — și intre vii esclamári de „sa traiésca Escelenti'a Sea prea bunulu nostru par. Archiepiscopu și Metropolitu“ se otari, că in scrisu sa se aduce din partea sinodulu parochialu

ferbintea sea multiamita, insarcinandu-se comitetulu parochialu cu compunerea adresei de multiamita, pre carea ve o alaturu aci in copia, cu rogarea, că sa binevoiesci a o publicá *).

In fine incunoscintiandu-ve, ca cu ajutoriulu lui Ddiu amu ajunsu, că acum in Joi'a Patimiloru Dlui sa se póta tinea servitiulu ddiescu, in biserica cea noua, spre care sfersitu amu și primitu binecuventarea archierésca, incheiu cu oftarea: că bunulu Ddiu sa nu-si întórca mil'a sea cea bogata de cătra poporulu seu celu atâtu de bantuitu, ci sa se milostivesca a ni tinea pre marele nostru Archiereu inca multi ani in deplina sanata spre mangaierea credinciosulu seu cleru și poporu.

Mai multi poporeni.

Escelentiei Seale Prea Lumina-tului și Prea Sântitului Parinte Andreiu bar. de Siagon'a, Archiepiscopu și Metropolitu românu gr. or. in Sabiiu.

Donulu adeveratu archierescu: „Cartea Evangeliloru“ legata in catifea rosta, și in frumsetiata cu 5 icóne in argintu auritu de Chin'a, facutu și tramisu pre lâng'a prea gratiós'a scrisóre archierésca din 21 Februaru a. c. nr. 142, pre sém'a bisericeii gr. or. din Dev'a, comunicându-se oficiosu cu parochianii nostri din locu, impreuna cu prea inalt'a și parintésca dorintia archierésca, s'au primitu cu via bucuria, și adeverate simtieminte fiesci de multiamire, intre repetite strigări de: „sa traiésca și tiena Ddiu multi ani pre Escelenti'a Sea Archiepiscopulu nostru, că pre unu adeveratu parinte, și intieptu pastoriu, carele 'si iubesc multu turm'a și poporulu seu credinciosu, că sa védia cu multa bucuria implinita promisiunea, și intieniunea nóstra, pre carea o repetim de nou; cum și după aceea multi ani fericiti spre bucuria și mangaierea nóstra, și a tuturoru fiiloru și credinciosiloru adeverati.“

Pre cându cu supunere și simtieminte de bucuria adeveratu fiesci, se aduce acést'a la gratiós'a cunoscintia a Escelentiei Vóstre, nu potemu a nu comunicá cu nespusa bucuria și acelu faptu că rezultatu a prea gratiosulu donu, și indemn u adeveratu parintescu, ca parochienii nostri deveni, de-si se afla in lips'a cea mai mare, in urm'a atótoru anotempi după olalta nefavoritori, și astfeliu spre gatarea finale a maretulu edificiu inceputu spre laud'a și adorarea a totu potintelului creatoru, disponu de midilóce meteriali proprie in mesura de totu mica, totusi că cându aru dispune de poteri meteriali imense, faplice se adoperéza cu zelu și indemn u nespusu de mare, spre implinirea și ajungerea scopulu loru propusu, de a vedé in fapta adusu pomposulu edificiu a nouei bisericeii gr. or. române din locu, pâna la sântele Pasci a. c., celu putienu in stare de a poté tinea intru densulu servitiulu ddiescu, carele cu ajutoriulu atotu potintelului se va și tinea.

Repetiendu-ne de nou ferbintea și adeveratu fiesc'a multiamita, și recunoscintia, Ve dorimu Escelentia! multi ani fericiti, in midiloculu și spre pastoirea parintésca a nóstra, și a întregulu nostru poporu.

Din siedinti'a sinodulu parochialu in Dev'a 5 Martiu 1872.

Ioanu Papiu,

protopopu și parochu.

Isaie Moldovanu.

Dr. Lazaru Potéu.

Nicolau Oprea.

Georgiu Nicora.

parochu II-le.

Memoriu.

Sub titulu acést'a aduce „Tromp. Carp.“ unu apostrofu ponderosu la necualificabile blasfemii ale unui, care, se subsemna in „Romannulu“ câte odata „Camiliu“ și pretinde a-i dice lumen ca e erudit și veteranu barbatu de statu. „Tr. Carp.“ premite acéstui memoriu in revist'a sea urmatoriulu comentariu:

„Unu publicistu eminentu de preste Carpali ne recomanda publicarea articluului intitulatu „Memoriu“, pre care noi ne facemu placutu datoriu alu inserá.

Cându românii toti de preste Carpali suntu uniti intr'unu singuru intereso, inim'a nóstra este

* Se publica mai in josu.

cu interesul lor, fără rezerva; cându înse lupte se ivescu între români papistasi și între români ortodocsi, inimă noastră este cu ortodocșii fără cercetare. Națiunea română întreaga este ortodoxă, și ea tolerăza pre consangeni ei schismatici, cându acestia nu votemă interesele naționale ortodoxe.

Se pôte jurnalulu „Românulu,” care este de tôte, care este cosmopolitu, filosofu, liberu cugetătoriu să fie cându papistasiu, cându luteranu, cându calvinu, cându musulmanu, cându mosaistu, facendu parada de ortodocșia numai cându este să s'auda la Petersburg; noi înse amu fostu și suntemu numai români, și că români, numai ortodocși.

Amu sacrifică multu, amu sacrifică pôte până unde n'amu putea să sacrificămă că chismaticii să se întorca la staululu, să fie totu românulu, — precum este de același sânge, — în fatia aceluiasi altar, în aceeași biserică; cându înse acestia nu se pôte, nu este vină noastră, și nu este pentru primă ora cându facemă această marturisire.

A se atacă dera multu veneratulu metropolitu Siagon'a, acelu atacu noi nu-lu luamă că atacu nu mai personale s'au de ritu macaru, ci însa și atacu naționale, pentru că suntu diecimi de ani decându admiramă pro acestu geniu alu românismului preste Carpați, care a sacrificatu câtu n'a sacrificatu altulu, care a luptatu câtu n'a luptatu altulu, care a muncitu câtu n'a muncitu altulu, pentru românitate, cu care românitate, elu s'a identificatu atâtă în câtu nu-lu pôte atinge cine-va fără să isbêscă în românitate.

Facemă actu de naționalitate și de devotiu facendu-ne interpretii publicistului ce ne onora cu acestu scurtu „Memoriu.”

Memoriu

„Românulu” din 13 Februaru a. e. aduce o corespondință datată din Vien'a în 12 Februaru 1872 sub titulu „Reflexiuni asupra pozițiunii politice a românilor din Transilvania.”

Datulu corespondinței 12 Februaru din Vien'a, nu se potrivește cu datulu jurnalului „Românulu,” s'au cu alte cuvinte: autorulu corespondinței n'a potutu scrie în 12 Februaru în Vien'a, că sa-i pôte eseri corespondința sea în „Romanulu” la 13 Februaru, de unde se vede, că acea corespondință s'a făcutu în Bucuresci pre bas'a dispozițiunii date din Brasiovu.

Constatăndu asiă dera apocrifulu, fra-ne erata a trece la întielesulu acelei corespondinței, seu mai bine dicendu acelu pamfletu.

Mai înainte înse de a face și acestia, menționămă ca totu sub datulu acestia omenosu, 13 Februaru, jurnalulu „Albin'a” din Pest'a, în articolulu ei conducătoriu, tractéza totu acelu subiectu, de și în alta formă, înse cu nisce apucături și mai iesuitice, că ale capului respective maistrului generalu alu ordinului Loyolenilor din Bucuresci, Doctorulu Papu*) et compania, Baritiu din Brasiovu.

Nu mai cercetămă, de stau favoratorii acestor două articule din jurnalulu „Românulu” și „Albin'a” în relațiuni, suplinindu-se unii pre alții seu h'a; trebuie înse să ne exprimămă mirarea, cum de ambele aceste jurnale menționate, se atingă în punctulu de a scrie d'o-data, că două fêra selbaticu asupra pradei lor, respective, de a se întâlni, convenindu din două părți opuse ale lumii, cu intențiune de a calca și a tâlhări în drumu pre Metropolitulu Siagon'a.

Déca corespondința menționată n'aru fi esitu în „Românulu”, în unulu dintre cele mai citate foi ale României, amu și ignorat'u cu totul, de ore ce, din jurnalistic'a austriacă, ne-amu deprinsu a vedea, cum harbatii cei mai meritati se suspiciună și se înegrescu de acei ambicioși, cari voru să se ridice pre ruinele altor'a la unu renome și la o vedia care prin meritele lor nu o potu ajunge. Fiindu că înse amu observatu, că publiculu românulu de dincolo de Carpați nu are dese ocasiuni a urmări miscarile și cu deosebire cele politice ale noastre și a cunoște harbatii cari stau în fruntea acestor miscaruri de entu numai din o parte, care din nenorocire nu o desbracăta de patimi, ne simțim îndatorati în simțulu nostru de dreptate, a dá și noi, că unu corlatu la corespondința numita, câte-va date din activitatea ee o a dezvoltată de 26 ani Metropolitulu Siagon'a în interesulu națiunii și alu bisericeii române din Transilvania.

*) Dupa cum ne spune „Albin'a.”

Înainte de tôte trebuie să premitemă ca Metropolitulu Siagon'a calculéza numai cu factori reali și posibili; elu nu se lasă a fi condusu de iluziuni, și chimere în abisulu speculațiunilor metafisice. Metropolitulu Siagon'a este harbatulu care purcedându de pre terenulu de pre carele se află, caută că unu comandante întieptu și precantu să se întindă și lătiésca totu mai departe, însa cu pasi siguri. Cum ca M. Siagon'a urmărindu această tactică a produsu în decursulu activității sale rezultate fapțice, putemă ilustra cu date, care nici antagoistii sei cei mai inversiunati nu le potu denegă.

Este de comunu cunoscută starea cea deplorabilă în care se află românii înainte de anulu 1848. Bietulu poporu românulu eră lasatu cu totulu prad'a lacomie nesătioșe a notunilor conlocuitori și feudalismului îngâmfatu, cari lo priveau că pre unu instrumentu orbu, menitu a servi intereselor și desmerdărilor lor. Elu eră o masă de sierbi, osanditi prin legile facute de nobilimea ungréscă și biurocrati'a vicieana saséscă, a purtă jugulu iobagiei și a nu se putea redică să vedia lumina culturii. Nimenea nu eră care să intervină și să apere interesele acestor iloti politici, pentru că pucina inteligință care esise din sinulu națiunii române, seu trecuse în castrele straine, îngrijindu-si numai de pelea sea, seu emigrase în țierile române vecine, unde puteau să afle pucina adăpostu și să-si manifesteze activitatea, întimpinându mai pucine pedeci.

Singurii Episcopi români remasera că să mai întrevină în câtu le concedea legile vitriji ale patriei pentru apararea bietului românulu. Si aru pacalut'i aceia cari aru cuteză a afirmă că episcopii români nu și-aru fi facutu datorita. Cui nu e cunoscută petitiunea episcopilor români I. Lemeny și Vasile Mog'a îndreptată câtra diet'a țierei în a. 1842, în care descriindu cu cele mai vii colorii starea cea miserabilă a poporului românulu, cerea dela acestia usinarea greutăților, precum și alte premerse aceleia?

Acești parinti ai bisericeii și ai poporului românulu au facutu mai multu câtu au potutu pentru îmbunătățirea sortiei acestuia, înse inimile lor erau legate prin felu de felu de instrucțiuni și ordine primite dela regimu. Între altele eră legatu episcopulu românulu cum dice corespondința „Românului” prin juramentulu ce trebuia să lu depuna regimului, la ocuparea scaunului episcopescu.

Acești eră starea politica în care a aflatu Siagon'a la venirea sea în anulu 1846, națiunea și biseric'a română.

Si Siagon'a, alesu din partea românilor de episcopu, a trebuitu să depuna juramentulu, în care a juratu credința monarhului; însa juramentulu celu mai puternicu și valorosu, pre care nimeni nu l'a împinsu a lu jură, l'au depusu Siagon'a atunci, cându, calcându pamentulu Transilvaniei, a juratu esprimendu, că asiă sa-i ajute Ddiei, precum voiesce elu să ridice biseric'a și națiunea română din starea aservita.

Amendouă aceste juraminte au sciutu a le ținea și împlini.

Cum ca Siagon'a nu a fostu numai „instrumentu orbu” alu diferitelor regime, dovedescu luptele lui cele îndelungate și inversiunate cu ministrulu austriacă de culte și instrucțiune publică contele „Thun,” carele pre timpul absolutismului eră atotu puternicu și a cărui nesuință de a germanisă scólele române, le combatu Siagon'a, până acolo, încatu aduse păci chiaru înainte tronului domnitoriului. Cum ca Siagon'a nu a fostu și nu este instrumentu orbu alu guvernului este dovada reprezentatiunea energică cea îndreptată câtra repausatulu ministru ungréscu de culte și instrucțiune Baronu Eötvös în contra ordianului acestuia, de a pune pre învetiatorii scóloru noastre confesională la dispozițiunea și bunulu placu alu autorităților scolare guverniale ungréscu.

Ce se mai aducemă fapte singuratece spre a aretă nesuința lui Siagon'a spre a face biseric'a și scól'a noastră confesională independentă de statu, cându ne sta înainte opulu scientificu alu acestui harbatu care a facutu epoca în literatur'a bisericeii gr. or. și în care declara apriatu, că statulu trebuie să lase bisericeii mâna liberă de a-si conduce și administră afacerile bisericescu și scolare prin factorii sei proprii.

Considerându aceste, cine va mai putea dice, că aceia carele a facutu această declarațiune înainte lumii întregi, și se țiene strictu de ea, voiesce să supuna națiunea și biseric'a română voinței sta-

tului și ca este instrumentu orbu alu regimului și comisariu politienescu?

Nu mai pucina cunoscută e lupta gigantică ce l'au constatu pre Metropolitulu Siagon'a spre a eflepti și restitui Metropoli'a română, prin care a produsu și constituitu focariulu acel'a, impregurulu cărui'a toti românii din Transilvania și Ungaria suntu adunati încoronându opulu acestia cu celebrulu Statulu Organicu, regulamentulu celu mai liberale și mai democraticu, ce se pôte cugetă pentru regularea și conducerea unei biserice; asiă în câtu de aci înainte numai e nici o temere, venindu ori ce viciole, acelea nu voru mai putea aduce biseric'a română într'o stare precară și dubioasă, din care să ridicatu.

Totu Metropolitulu Siagon'a este carele, convinsu că sciința e puterea și că numai prin lumina se pôte radică unu poporu, o națiune la o pozițiune socială și politica, a stăruito din tôte puterile că să cultiveze clerulu și să ridice poporulu prin înființarea unui institutu academicu pedagogico-teologicu, a două gimnasii române și nu mai pucina că 2000 scóle populare, jertfindu-si tóta considerabil'a sea avere în acestia opera.

Nu mai pucina mare și românescu a fostu și este Metropolitulu Siagon'a și în activitatea sea politica.

Cei mai multi din harbatii nostri carturari și în specia chiaru corespondentele Camiliu și dascalulu lui din Brasiovu Baritiu, trebuie să-si aduca bine aminte în ce chipu episcopulu Siagon'a, îndată ce simi primele miscări ale furtunii, ce erupse în anulu 1848, îngrijiatu de sorte românilor, alergă pre câmpulu libertății dela Blasiu, întempinatu fiindu de poporulu a cărui încredere în celu mai scurtu timpu sciuse a si-o acură, și condusu cu ovaliuni — semnele cele mai învoderate de stima și veneratiune, — care stima merse până acolo, încatu poporulu lui și repausatulu Barnuti, i desprinsu cafi dela trasura tragându-o în triumfu singuru și asiă conducându în Blasiu.

Aci contribu Siagon'a multu la stabilirea programei memorabili pentru condința națiunii române. Dupa erumperea revoluțiunii totu Siagon'a se puse în fruntea deputatiunii române, care, dupa ce vediu că dreptele pretențiuni, ale românilor nu se considera în diet'a sgomotoșă magyaro-saséscă dela Clasiu, merse îndurându cele mai mari pericole a espune înaintea tronului la Vien'a și Insbruk, plângerile, durerile și asupririle poporului românulu.

Castigându revoluțiunea ungréscă terenu și estensiune generală preste Ungaria și Transilvania, Siagon'a, ca unulu ce eră în contra plaurilor magyarisatore ale lui Kossutu și ungriloru lui, trebui să-si scape viața fugindu în România.

Dupa sgrumarea revoluțiunii, Siagon'a se întorče la scaunulu seu episcopescu și lucra în tucere, fiindu-ca absolutismulu nu concedă nici o miscare națională manifestă în contra germanisării, lucru și în contra iesuitismului (papistismului) și pentru luminarea clerului și poporului seu.

Abiă încetase sanetulu tunurilor dela Solferino, care sgudai și lovi în inimă ferosulu absolutismu neantescu, și Siagon'a intrându în contielegere cu celaltu arhieru românulu, se puse țera în fruntea națiunii puindu-o în miscare și între altele da viața institutului naționalu „Asociatiunii Transilvane” pentru literatur'a și cultura poporului românulu. În anulu 1861 aduna, vitându tôte întrigele și sicanele care i le înscenase iesuitii și papistasiu conationali, miditocescu dela regimu imprenna cu celaltu episcopu românulu, tinerea conferinței naționale române constătătoare din elita inteliginței noastre, în care se statoroscu principiile tinutei românilor pre viitoru și program'a lor, a cărei îndeplinire se congede arhieriloru și unui comitetu de 12 membri. Îngrijirea pentru caus'a politica a tuturor românilor se pane asiă dura în mână episcopului Siagon'a că presiedinte și a comitetului, din care că unu rezultatu practiculu a urmatu în 1863 convocarea dietei transilvane, a căruia scopu principalu eră recunoscerea națiunii și bisericeii române că egalu îndreptățita cu celelalte națiuni recunoscute în patria.

În începutulu anului 1863, Siagon'a, că presiedinte alu comitetului naționalu și că acel'a care avea de a îngrijă de țienuta și direcțiune ce avea a urmă români înainte de conchiamarea dietei din 1863, convocă congresulu memorabilu naționalu, în care din nou se alege de presiedinte și i se da misiunea de a conduce că presiedinte congresulu și

comitetului ales de acest'ă. Aici din nou sub conducerea lui Siagon'a se consulta românii și-si facu program'a de ținuta pentru dieta.

În diet'a Sabiana din anii 1863—4 însa-si, alți români, cari se credeau și se gerau că zelosi aparatori ai cauzei nationale, și ómeni independenți, se lasau a fi sedusi de promisiunile unui Reichenstein și mersera pâna acolo în nesciinț'a lor de a se aretá slugi plectate ale stapânilor, cari plateau cu promisiuni și bani, în câtu votara și lucrara în contr'a conclusionilor ce le luau în conferințele lor private, asiá de exemplu cu ocaziunea legii pentru întrebuintiarea limbei române în oficiu*). Siagon'a staruf, dovedindu unu tactu admirabile, ca sa asigoreze pre câtu se póte drepturile natiunii române, și atátu lu preocupau causele acestea, în câtu vedindu ca tocmai acei români, cari se umflau mai multo că nationalisti și dela cari ascépta mai multa lucrare, constantia și mai multa spriginu, acei'a, cari astadi lu tractédia cu frumósele atribute de tradatoriu spre a-si acoperi lasitatea lor, trecu în castre straine, parasí indignatu diet'a, scárbitu de puterea lasia și anti-nationala a astorú-feliu de deputati. Totu în diet'a acest'a în carea românii erau în majoritate, erá ocaziunea cea mai favorabila cá sa se deslege favorabilu și cestiunea acea grea a uniunii Transilvaniei cu Ungari'a, inse membrii români ai dietei provocându-se la otarirea adusa în congresulu nationale în urm'a inițiativei unui'a dintre cei mai zelosi passivisti de astadi, alui Baritiu care dice:

„Aci, domnilor, eu cá omu alu pácei, cá unulu cu familia numeroáa, cá unulu din Ardealu, ca noi pentru uniunea cu Ungari'a sa nu ne mai sfarámam capulu, și sa o lasamu în voi'a Imperatului și sa rogámu pre Majestatea Sea, ca pre noi pre câtu se póte sa ne lase la o parte și sa nu ne mai amestece la acei'a,“ trecura preste aceáa cestiune și o lasara astu-feliu, cá sa o decida altii fára concursulu nostru, acum striga totu acelu passivistu: Siagon'a e tradatoriu, ca nu sfaráma acea uniune facuta de imperatulu dupa cum a voitu chiaru d-sea!

În Decembre 1865 Siagon'a fú acelu carele alergá la diet'a din Clusiu, acolo statorindu program'a, care fu primita de intrég'a elita a inteligentiei române din Ardealu adunata acolo, afara de passivistulu Baritiu, carele și cu aceáa ocaziune 'si facú cod'a colacu, cu taria de caracteru și resolutiune admirabila protestéza în contra legalitátei acelei diete și a conclusionilor ei și predându memorialulu cunoscutu și subscriu de toti inteligentii români ai dietei, parasese diet'a conchiamata pre bas'a legii feudali din 1791, sustienându legile aduse în diet'a Sabiana din 1863—4.

Siagon'a dupa aceea vedindu prin 1866 sparta solidaritatea românilor prin intrigele jesuitice ale lui Baritiu și socii, amaritu și obositu, se retrage de pre câmpulu de activitate politico, cu atátu mai multu cu câtu ca puterile sele fisice, prin ból'a ce-lu coplesese, nu-lu mai iertá a se mai ocupá de politic'a fatigósa, ci 'si încordá puterile sele lucrându și scriendu opuri científice bisericesci și scolare.

Corifeii passivitátei, carl se rupsera de program'a lui Siagon'a și stricara solidaritatea statorita vedindu-se deveniti în cea mai mare confusiune, iera natiunea adusa prin politic'a lor în cea mai mare disolutiune și nedumerire, vinu acum și sberu asup'r'a acelo'i'a care nu le mai sta în cale „nielule de ce-mi turburi ap'a.“

Cunoscendu în câtu-va pre Siagon'a, cáru'i'a natiunea cu ocaziunea jubileului de 25 de ani din vér'a anului trecut i-au recunoscutu prin ovationile cele mai demne, meritele lui nu numai cá Episcopu și Metropolitu, ci și cá celu mai zelosu și intieleptu românu — și din partea acest'a — fie-ne iertatu a întrebá pre d. Camilu, póte sa existe o infamia mai mare cá aceea de a numi pre unu astu-feliu de barbatu de merite, monstu „siovaitoriu și tradatoriu cum 'lu numesce elu?

Póte sa se scrie cu o mai mare reutate asup'r'a unui barbatu, carele si-a sacrificatu tóta viét'i'a sea numai bisericiei, scólei și natiunii, spre a se-

*) În conferinț'a privata a românilor se decisese ca între dóue propuneri estreme cu privire la întrebuintiarea limbei române în oficiile publice, sa faca Baritiu o propunere midilicótoré în favórea limbei române. Cându sa iésa Baritiu cu aceea propunere în siediint'a dietei, — elu disparú facându-si cod'a colacu. — Se dice ca la ordinulu și intervenirea lui Reichenstein.

duce opinia publică în statulu român, unde Siagon'a e puțin cunoscutu? póte sa existe mai mari tâlhari de drumuri, cá Camilu și socii, cari ataca onórea și reputatiunea celui mai mare românu de dincoace de Carpati?

Nu puterea lui Siagon'a, carea dupa Camilu aru fi condamnabila, l'a facutu sa scrie elu unu astu-feliu de nefundatu și reutaciosu atacu, nu portarea lui anti-nationala, cum sustiene Camilu este caus'a reflexiunilor din „Românulu“ cá invidi'a și ur'a cea neimplacabila, de care sunt coprinși toti jesuitii români (papistasi) dincoace și dincolo de Carpati, unde durere, pre lângá slabiciunea d-róstra, a sciutu acesti'a a se incuibá, — pentru ca Siagon'a si-a aparatu biseric'a sea în contr'a atacurilor și denunciatunilor ultra-montane ale papismului.

Nu acele scornituri și suspicionari cá obligatiunea ce a luat'o d. Camilu și comp. asup'r'a si dela catolicismulu puternicu austriacu, care a sciutu și scie sa-i cumpere cu bani și alte promisiuni de a atacá pre „ereticii“, cum ne numescu ei pre noi români ortodocsi, și a ne rapi de constitutiunea cea liberala bisericésca, pentru care sunt atátu de invidiati, apoi a ne aduce sa ne inchinámu infalibilulu loru pap'a dela Rom'a și sa-i sarutamu picórele, cum facu ei pentru unele sfaramituri ce capeta, și pentru cari se desnacionalisédia, dupa cum s'a desnacionalisatu dejá prin Ungari'a mare parte din românii uniti, cantându în bisericile loru Dominus vobiscum și istenunk. Nu sioviairea lui Siagon'a în politic'a natiunala e hub'a de care suferé Camiliu și consortii, ci simpatia ce o aflámu noi români ortodocsi la coreligionarii nostri români ortodocsi de dincolo de Carpati, precum și institutiunile nóstre infiantiste de Siagon'a prin liberalele ajótore ce ni se intindu; nu servilismulu lui Siagon'a la tóte regimurile e batator'a ce-i stränge, ci aventulu ce au luatú românii gr. or. de aici în tóte ramurile de sciinț'a și cultura, pre cându românii uniti papistasi, acoplesiti de ultra-montanismulu catolicu, nu-si mai potú radica nici capulu.

Bine aru fi cându și românii de dincolo de Carpati aru studiá mai cu deameruntulu causele acestea, cându aru urmari mai cu atentiune pasirile jesuitilor români strcurati acolo, candu nu aru privi de bagatelu staruintiele lor, ci din vreme le aru pune capetu. Bine aru fi cându n'aru mai crece și adapostí în senulu lor pui de vipere! Y.

Inaltu Sinodu archidiececanu!

Din acelu motivu cumca fatia cu proiectulu comisiunii sinodale esmise pentru nóu'a arondare a protopresbiteratelor acestei Archidiecese cu ocaziunea sinodului din anulu 1871 deputatulu clericalu parintele Nicolau Fodorénu au facutu unu contr'a proiectu fatia cu acestu protopopiatu în care locuimu noi, ne simțimu motivati a substerne inaltulu Sinodu archidiececanu urmátore.

Representatiune.

Comisiunea arondátore a inaltulu Sinodu prin arondarea protopopiatului numitu în proiectu „alu Zlathnei de susu“ cu resiediint'a în Câmpeni corespunde atátu intereselor poporatiunii catu și arondarea este bine nimerita, jacendu comun'a Câmpeni în centrulu tractului arondatu.

Cum ca corespunde intereselor poporatiunii, și cumca Câmpeni suntú emporiulu pentru acestu cercu vomu documentá cu urmátorele:

a) Locuitorii acestui tinutu întregu asiá arondatu de comisiunea arondátore din vechime au avutu cá fosti jobagi totu acele relatii de traiu, adeca negutiatoria cu lemne, și vase de lemn, și oficiulu Silvanale au fostu în Câmpeni și este și astadi, și aici concurgu toti acesti locuitori în cause atingátore de negutiatori'a cu lemne.

b) Aici este oficiulu politicu pentru majoritatea acestei poporatiuni, care ieru i atrage pre locuitori la acestu emporiu.

c) Aici se afla judecatori'a regésca de cercu ce cuprinde în sine chiaru tóte comunele ținátore de protopresbiteratulu arondatu și prin urmare toti locuitorii acestui'a suntú siliti a veni în acestu opidu.

d) În comun'a Câmpeni suntú cele mai mari terguri de tíera în muntii apuseni și cele mai cautute în numeru de 5 pre anu, care avantaju nici o comuna nu o are, precum se recunósce acest'a și

în geografi'a profesorelui I. S. Selagianu esita acum mai de curendu de sub tipariu.

Fatia cu acestea calitáti ce sona pentru asiadierea scaunului protopresbiterale în comun'a Câmpeni — și care atátu din mape, câtu și din geografié și alte documente publice suntú și potú fi cunoscute ori cáru omu carturariu, ni-a cuprinsu o mare mirare cându amu auditu și cetitu, ca unu membru alu în Sinodu nu s'a sfiitu a molestá pre in. Sinodu și ingreuná arondarea acestui protopopiatu dupa interesele poporatiunii.

Nu pricepem și ne mirámu ca ce au potulu seduce pre parintele Fodorénu la proiectele sale pocate, pentru arondarea acestui protopopiatu; cáci vre-unu motivu adevératu pentru binele poporului noi în acele proiecte nu vedemu.

Însa cetindu motivele parintelui Fodorénu ne-amu corvinsu pre deplinu cumca Cinsti'a sea nici decum nu au luatú în consideratiune interesulu, concurenti'a și gravitatea poporatiunii, ci nu s'a marginitu numai la atát'a, ci au luatú refugiu chiaru și la scornituri neadeverate despre situatiunea comunelor muntene, precum vomu arátá:

Parintele Fodorénu dice ca comunele Lupsi'a, Moncelu, Ofenbaia, Ciora, Bradiesci, și Sartesiu aru fi taiste de cátra comun'a Câmpeni prin muntele Muscaniloru. Acest'a nu este adevératu și desaprobamú atare maniera a unui deputatu sinodale care afirma unu neadeveru.

Muntele Muscaniloru este decátra Mogosiu și Rosi'a, iera nu în calea dela Câmpeni la Lupsi'a și Ofenbaia, unde duce unu drumu oblu fára nici unu fuisitu pre lângá ríulu Ariesiulu pâna în Turd'a; tóte comunele anesate din protopopiatulu Lupsiéi la Câmpeni jacu în valea Ariesiului, și suntú lângá drumulu ducatoriu la Câmpeni, precum se póte vedea acest'a pre ori care mapa buna, și care giurístare au adusu cu sine asiadierea judecatoriéi regesci de cercu în Câmpeni pentru tóte comunele pâna la Bradiesci.

Parintele Fodorénu au facutu dóue propuneri și anume un'a precum se dice cátra comisiunea arondátore, iera alta la in. Sinodu. Ambe aceste propuneri divergédia ba suntú chiaru diamentralu opuse un'a cu alt'a, și fiindu cumca ambele s'a publicatu în actele sinodale, noi nu scimu ca care va voi a o aperá d. Fodorénu cu ocaziunea desbaterei în sinodu, de órece pre ambele nu va cercá tota-deodata ale sustinea.

Facia cu propunerile facute cátra in. Sinodu observámu cumca acele suntú cu totul nerealisabile, de órece se imparte unu teritoriu compactu, a cáru drumu numai prin Câmpeni se póte face atátu cátra Abrudu, câtu și cátra Ofenbaia, adeca se desparte ținutulú dinsusu de Câmpeni cu 25,000 suflete care de facto acum forméza unu protopopiatu, și se imbucátátesce, asiá încátu și ómeni din comun'a politica aru debui sa apartiena la 2 protopopiate precum este d. e. comun'a Scarisior'a în care se esla 4 parochi din care 3 pr. Fodorénu le au anesatu la Ofenbaia, iera parochi'a Ladiesci o au datu în protopopiatulu Abrudului. Decátu un'a atare organizare pocita precum se propune din partea pr. Fodorénu mai bine sa stámu precum amu fostu, cáci unu pasu cá acelu aru disgustá numai pre poporu de reforme binefacátore; sa luámu la seriósa compena ca unde aru duce planulu pr. Fodorénu și vedemu protopopiatulu Ofenbaiei formându o linia dela Lapsiulu Scarisioréi pâna la Lunca în lungime de 14—15 mile în care tóte comunele vinu insirate pre acea linia ca margelele remánendu în drept'a și stâng'a comune de altu protopopiatu ținátore, ceea ce nu însemnédia arondare, ci mai multo o sicania.

Din cele enumerate se va potea convinge inaltulu Sinodu archidiececanu, cumca acele propuneri ale parintelui Fodorénu suntú imposibile și neapte pentru a se radica la valóre de conclusu.

Noi ne dechiarámu cumca în câtu este și vocea nóstra de a se ascultá, cându este vorb'a despre dispunerea preste noi, primimú proiectulu comisiunii arondátore.

Patiti'a,
presiedinte,
Vasiliu Chirtopu,
secretariu.